

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የኢትዮጵያ ጂኦሎጂካል ኢንስቲትዩት

የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ ኦዲት ሪፖርት

ኢንስቲትዩቱ የተመደበለትን በጀት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግስት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሰረት መያዙንና የመንግስት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን ኦዲት አድርገናል።

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የኢትዮጵያ ጂኦሎጂካል ኢንስቲትዩት ሥራ አመራር ሲሆን የሂሳብ ሪፖርቶችን ኦዲት በማድረግ ሙያዊ አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና ኦዲተር መ/ቤት ኃላፊነት ነው።

ኦዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና ኦዲተር መ/ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 እና በማሻሻያ ቁጥር 1146/2011 ለመ/ቤታችን በተሰጠው ሥልጣን ሲሆን፤ ዓለም አቀፍ የኦዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግ ነው። እነዚህን የኦዲት ደረጃዎች መከተል ኦዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ የኦዲት አስተያየት ለመስጠት ያስችለናል።

አዲታችን፡-

- የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙና ኦዲት ማከናወንን፤
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ ሪፖርቶችን ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፤
- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዛዘንን ያጠቃልላል።

ከዚህም በተጨማሪ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑን በናሙና ኦዲት ማከናወንን ይይዛል።

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውነናል።

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት ኢንስቲትዩቱ ያቀረባቸው የሂሳብ ሪፖርቶች፤ መዛግብት፤ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በኢንስቲትዩቱ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው።

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው።

የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የሂሳብ ሪፖርቶች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል።

- ፮፻፲ /የዕርዳታ/ የብድር ሂሳብ ሪፖርት፤
- የወጪ ሂሳብ ሪፖርት፤
- የዝውውር ሂሳቦች ሪፖርት፤
- የተሰብሳቢ ሂሳቦች ሪፖርት፤
- የተከፋይ ሂሳቦች ሪፖርት፤
- የሂሳብ ሚዛን ሙከራ፤

ለአዲት አስተያየቱ መሠረት የሆኑት ጉዳዮች፤

የኢትዮጵያ ጂኦሎጂካል ኢንስቲትዩት የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፤ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና የተሰበሰቡ ገቢ፤ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፤ ደንብና መመሪያን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡-

1. በ2012 በጀት ዓመት ለተፈጸመ የተሸከርካሪ መለዋወጫ ዕቃ ግዥ ብር 55,036.45 ከበጀት ዓመቱ ውጭ በ2014 በጀት ዓመት ተከፍሎ በወጪ የተመዘገበ መሆኑ፤
2. በተለያዩ ቀናት በተለያዩ የወጪ ማስመስከሪያዎችና የሂሳብ ምዝገባ ማዘዣዎች በሂሳብ መዝገብ (Transaction Register) ተመዝግበው የነበሩ የወጪ ሂሳቦች የሂሳብ ማስተካከያ ተሰርቶላቸው ሲሰረዙ (cancel ሲደረጉ) በተመዘገቡበት ቀን መሠረት ባለመሰረዛቸው በሂሳብ መዝገብና በሰኔ 30/2014 የወጪ ሂሳብ ሪፖርት ብር 283,200.56 የወጪ ሂሳብ በክሬዲት ባላንስ የሚታይ በመሆኑ የኢንስቲትዩቱ የዓመቱ የወጪ ሂሳብ በብር 283,200.56 በማነስ ሪፖርት የተደረገ መሆኑ፤

3. በተሰብሳቢ ሂሳብ ተቀጽላ ሌጅር በተለያዩ የተሰብሳቢ ሂሳብ መደቦች በድምሩ ብር 4,541,282.52 ባልተለመደ ሂሳብ ሚዛን (Irregular Balance) በክሬዲት ሚዛን የሚታይ መሆኑ፤
4. በተከፋይ ሂሳብ ተቀጽላ ሌጅር በተለያዩ የተከፋይ ሂሳብ መደቦች በድምሩ ብር 3,380,935.56 ባልተለመደ ሂሳብ ሚዛን (Irregular Balance) በዴቢት ሚዛን የሚታይ መሆኑ፤ በአዲቱ ወቅት ታውቋል።

ከላይ በተገለጹት ጉልህና መሠረታዊ ልዩነቶች የተነሣ በእኛ አስተያየት የኢንስቲትዩቱ የሂሳብ ሪፖርቶች በበጀት ዓመቱ እስከ ሰኔ 30 ቀን 2014 ዓ.ም ድረስ የተሰበሰበውን ገቢ፤ የተፈጸመውን ወጪና የበጀት አጠቃቀሙን በአጥጋቢ ሁኔታ አያሳዩም።

ምንም እንኳ ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፤ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል።

1. ትኩረት የሚያሻቸው ጉዳዮች (Emphasis of Matters)፤

- 1.1. ለመ/ቤቱ በበጀት ዓመቱ በየበጀት አርዕስቱ የተመደበው የተስተካከለ በጀት እና ሥራ ላይ የዋለው ሂሳብ ሲመዘዝን ከመደበኛ በጀት ብር 7,090,341.09 እና ከካፒታል በጀት ብር 200,000,000.00 በድምሩ ብር 207,090,341.09 ሥራ ላይ ያልዋለ መሆኑ፤ በአዲቱ ወቅት ታውቋል።

2. የሕጋዊነት ጉዳዮች (Compliance Matters)፤

- 2.1. የወርቅ ጥራት ለማረጋገጥ ወደተለያዩ የወርቅ ጥራት መመርመሪያ ቦታዎች ለተላኩ 15 ሰራተኞች የውሎ አበል መመሪያ ከሚፈቅደው ጊዜ በላይ ከ4 ወር በላይ እስከ 14 ወር በድምሩ ብር 1,855,849.79 የውሎ አበል ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤
- 2.2. በድምሩ ብር 18,226,249.68 ተሰብሳቢ ሂሳብ በወቅቱ ያልተወራረደ መሆኑ፤
- 2.3. በድምሩ ብር 5,020,151.91 ተከፋይ ሂሳብ በወቅቱ ያልተወራረደ (ያልተከፈለ) መሆኑ፤
- 2.4. በተለያዩ ሂሳብ መደቦች ከመደበኛ በድምሩ ብር 1,011,634.37 ከተፈቀደው በጀት በላይ ወጪ የተደረገ መሆኑ፤

- 2.5. በመደበኛ በጀት ፕሮግራም 10405002 በሂሳብ መደብ 2211107 የተፈቀደ በጀት ሳይኖርና የበጀት ዝውውር ሳይደረግ ብር 57,766.45 ክፍያ የተፈጸመ (ወጪ የተደረገ) መሆኑ፤
- 2.6. ቀደም ሲል በኢትዮጵያ ጂኦሎጂካል ኢንስቲትዩት ስር የነበረው የክርስ ምድር ውሃ ሃብት ዳይሬክቶሬት በአዲሱ አደረጃጀት ወደ ውሃና ኢነርጂ ሚኒስቴር የተዛወረ ሲሆን በ2014 በጀት ዓመት ለዳይሬክቶሬቱ ከተፈቀደው በጀት ውስጥ በነዳጅና ቅበት ሂሳብ መደብ 2211107 (6217) ያልተጠቀመበት ቀሪ በጀት ብር 583,680.00 ወደ ውሃና ኢነርጂ ሚኒስቴር ያልተዛወረ መሆኑ፤ በአዲቱ ወቅት ታውቋል፡፡

3. ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)፤

- 3.1. የኢንስቲትዩቱ ንብረት አስተዳደር በመንግሥት የንብረት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 649/2001 እና በተጨማሪም ይህንኑ ለማስፈጸም በወጣው የመንግሥት ንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 መሰረት የሚፈጸም መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡-
- ተጠግነው አገልግሎት ላይ መዋል የሚችሉ የተለያዩ ማሽኖችና ጀነሬተሮች በግምጃ ቤት ውስጥ የሚገኙ መሆኑ፤
 - መወገድ የነበረባቸው የተለያዩ የተሽከርካሪ መለወዋጫ ዕቃዎች ሳይወገዱ በግምጃ ቤት ውስጥ የሚገኙ መሆኑ፤ በአዲቱ ወቅት ታውቋል፡፡
- 3.2. የስጋት ምንጮች ዳሰሳ ያልተደረገ፤ የሥጋት ተጋላጭነት ደረጃ ያልተለየ እና ኢንስቲትዩቱ በፖሊሲ ደረጃ የስጋት ተጋላጭነት (Risk management policy) የሌለው መሆኑ፤ ታውቋል፡፡
- 3.3. የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት በየበጀት ዓመቱ የኢንስቲትዩቱን ሂሳብ አዲት አድርጎ መያወድ አስተያየትና የማሻሻያ ሃሳቦች ያቀረበ ሲሆን፤ በተሰጠው የአዲት አስተያየት መሰረት ኢንስቲትዩቱ ተገቢውን እርምጃ የወሰደ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡-
- የ2013 በጀት ዓመት ግኝቶች፤
- በወቅቱ ያልተወራረደ ተሰብሳቢ ሂሳብ የሚገኝ መሆኑ፤
 - በወቅቱ ያልተወራረደ (ያልተከፈለ) ተከፋይ ሂሳብ የሚገኝ መሆኑ፤
 - ለሁለት ሰራተኞች ስራ ክለቀቁ በኋላ ያልሰሩበት የተጣራ ደመወዝ ብር 8,699.00 ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤ በአዲቱ ወቅት ታውቋል፡፡

ከላይ የተዘረዘሩት ግኝቶች ላይ የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ ያሳሰብን ቢሆንም የማስተካከያ እርምጃ አልተወሰደም፡፡

**የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት
መጋቢት 2015**